

Ο ρόλος των πολιτιστικών και κοινωνικών δικτύων, σε συνθήκες πολιτικής καταπίεσης

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

(Α) Βιβλία – Τόμοι - Μονογραφίες (χρονολογική κατάταξη πρώτης έκδοσης)

Ασαντούρ Μπαχαριάν (επιμ.), *Χρονικό '70, Χρονικό '71, Χρονικό '72, Χρονικό '73, Χρονικό '74*, ετήσια έκδοση για την καλλιτεχνική και πνευματική ζωή, εκδ. Καλλιτεχνικό Πνευματικό Κέντρο «Ωρα», Αθήνα 1970-1974.

Πέτρος Μάρκαρης, *Η ιστορία του Αλή Ρέτζο*, εκδ. Κείμενα, Αθήνα 1971 (2^η εκδ. Γαβριηλίδης, Αθήνα 1999).

Νικόλαος Στ. Ψαρουδάκης, *Παιδεία και δημοκρατία*, εκδ. Μήνυμα, Αθήνα 1973.

Νικόλαος Στ. Ψαρουδάκης, *7 μήνες στην ασφάλεια και στη Γυάρο*, εκδ. Μήνυμα, Αθήνα 1974.

Ιάκωβος Καμπανέλλης, *Το Μεγάλο μας Τσίρκο*, 1^η έκδ. Ερμείας, Αθήνα 1975, 2^η έκδ. Κέδρος, *Θέατρο Τόμος Η': Το μεγάλο μας τσίρκο. Ο εχθρός λαός*, Αθήνα 2010.

Μηνάς Παπαζογλου, *Φοιτητικό κίνημα και δικτατορία*, εκδ. Επικαιρότητα, Αθήνα 1977.

Σταύρος Λυγερός, *Φοιτητικό κίνημα και ταξική πάλη στην Ελλάδα: Από τις προσφυγές στα πρωτοδικεία στην εξέγερση του Πολυτεχνείου*, Εκδοτική Ομάδα Εργασία, Αθήνα 1977-1978.

Νικόλας Ασιμος, *Αναζητώντας Κροκάνθρωπους*, 1^η ιδιωτική έκδ. Αθήνα 1981, 2^η έκδ. Βιβλιοπέλαγος, Αθήνα 2000.

Κάρολος Κουν, *Για το θέατρο: Κείμενα και συνεντεύξεις*, επιμ. Γιώργος Κοτανίδης, εκδ. Κακουλίδης, Αθήνα 1981.

Διονύσης Σαββόπουλος, *Τα Λόγια από τα Τραγούδια, 1965-'75*, εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 1983.

Λουκάς Αξελός, *Εκδοτική Δραστηριότητα και Κίνηση των Ιδεών στην Ελλάδα*, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 1^η έκδ. 1984, 2^η έκδ. 2009.

Διονύσης Σαββόπουλος, *Το περιβάλλον του τρελού-Μπάλλος- Βρώμικο ψωμί: Στίχοι, παρτιτούρες, συνεντεύξεις*, εκδ. Ιθάκη, Αθήνα 1984.

Άγης Στίνας, *Αναμνήσεις: Εβδομήντα χρόνια κάτω από τη σημαία της σοσιαλιστικής επανάστασης*, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1985.

Πέγκυ Κουνενάκη, *Νέοι Έλληνες Ρεαλιστές 1971-1973: Η εικαστική και κοινωνική παρέμβαση μιας ομάδας*, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1988.

Ματούλα Σκαλτσά και Δήμητρα Τσούχλου, *Αίθουσες Τέχνης στην Ελλάδα: Αθήνα, Θεσσαλονίκη 1920-1988*, εκδ. Αποψη, Αθήνα 1989.

Χρυσάνθη Σωτηροπούλου, *Ελληνική κινηματογραφία, 1965-1975: Θεσμικό πλαίσιο - οικονομική κατάσταση*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1989.

Στέφανος Ληναίος, Έλλη Φωτίου, *Σύγχρονο Ελληνικό Θέατρο 1970-1990*, [εκδ. ΣΕΘ, Αθήνα 1990].

Τζούλια Δημακοπούλου, *Παράλληλο Οδοιπορικό: Νέες Μορφές 1959-1991*, εκδ. Νέες Μορφές, Αθήνα 1991.

Κώστας Μυλωνάς, *Ιστορία του Ελληνικού Τραγουδιού*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1991.

Ολύμπιος Δαφέρμος, *Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα 1972-1973*, 1^η έκδ. Θεμέλιο 1992, «οριστική έκδοση» υπό τον τίτλο *Φοιτητές και δικτατορία: Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα 1972-1973*, εκδ. Γαβριηλίδης, Αθήνα 2009.

Πέτρος Δραγουμάνος, *Οδηγός Ελληνικής Δισκογραφίας 1950-1994*, Αθήνα 1994.

Ελένη Βακαλό, *Κριτική εικαστικών τεχνών 1950-1974*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1996.

Μίκης Θεοδωράκης, *Μελοποιημένη Ποίηση*, 3 τόμοι, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1997-2001.

Το καρότσι - Ιστορία ενός καροτσιού που έγινε βιβλιοπωλείο, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1998.

Ντίνος Δηματάτης, *Get That Beat: Ελληνικό Ροκ 60s & 70s*, εκδ. Κατσάνος, Θεσσαλονίκη 1998.

Ανδρέας Παππάς, *Μεταξύ Γουτεμβέργιου και Μαρξ: 30 χρόνια με μολύβι 4B και μοβ μαρκαδόρο*, εκδ. Υποδομή, Αθήνα 1999.

Λεωνίδας Χρηστάκης, *Οι δικοί μας άγιοι*, εκδ. Χάος & Κουλτούρα, Αθήνα 1999.

Γιώργος Αλλαμανής, *Δίχως Καβάντζα Καμιά: Βίος και Πολιτεία του Νικόλα Ασιμου*, εκδ. Λιβάνης, Αθήνα 2000.

Αναστάσης Πεπολής, *1961-1981: Τα γεγονότα και τα πρόσωπα*, εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2002.

Γεωργία Παπαγεωργίου, Κλαίρη Μιτσοτάκη, Άγγελος Μίχας, *Κείμενα 1969-1989: Μια στιγμή στην τυπογραφία*, Αθήνα 2002.

Μιχάλης Φαρσάρης, *Ο Σύλλογος Κρητών Σπουδαστών 1945- 1975. Ιστορική διαδρομή ενός τοπικού σπουδαστικού σωματείου*, Ρέθυμνο 2002 (διπλωματική εργασία στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης).

Βαγγέλης Αγγελής, Ολύμπιος Δαφέρμος, *Όνειρο ήταν ... - Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα και το Πολυτεχνείο με το βλέμμα των πρωταγωνιστών*, 1^η έκδ. Γαβριηλίδης 2003, 2^η έκδ. ΕΔΙΑ- Οδυσσέας, Αθήνα 2005.

Γιώργος Βερνίκος, *Όταν θέλαμε να αλλάξουμε την Ελλάδα: Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα, η ΕΚΙΝ και οι καταλήψεις της Νομικής*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 2003.

Δημήτρης Καράμπελας, Διονύσης Σαββόπουλος, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2003.

Διονύσης Καψάλης (επιμ.), *Ασαντούρ Μπαχαριάν*, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2003.

Διονύσης Σαββόπουλος, *Η σούμα, 1963-2003*, εκδ. Ιανός, Αθήνα 2003.

Χρήστος Ν. Χαραλάμπους, *Νίκος Ξυλούρης: Με τη χορδή της λύρας*, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 2003.

Ελένη Βακαλό και Έφη Στρούζα, *Alithinos: Works 1971-1979*, εκδ. Diaspro Art Center, Αθήνα 2003.

Ανδρέας Χ. Αργυρόπουλος, *Χριστιανοί και πολιτική δράση στην περίοδο της Δικτατορίας 1967-1974*, εκδ. Ψηφίδα, Αθήνα 2004.

Γιώργος Γάτος (επιμ.), *Πολυτεχνείο '73: Ρεπορτάζ με την Ιστορία*, εκδ. Φιλιππότη, 2^{ος} τόμος, Αθήνα 2004.

Μάικλ Μαγιάρ, *Ο Κάρολος Κουν και το Θέατρο Τέχνης*, εκδ. Ε.Λ.Ι.Α., Αθήνα 2004.

Δημήτρης Χατζησωκράτης, *Πολυτεχνείο '73: Αναστοχασμός μιας πραγματικότητας*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2004.

Χάρης Μακρυγιώργος, *Το χαμένο τμήμα: Ιχνηλάτηση Ελληνικής Σοσιαλδημοκρατίας, 1972-1990*, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 2005.

Μπία Παπαδοπούλου (επιμ.), *Τα χρόνια της αμφισβήτησης: Η τέχνη του '70 στην Ελλάδα*, (κατάλογος έκθεσης), εκδ. Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης & Futura, Αθήνα 2005.

Dimitris Papanikolaou, *Singing Poets: Literature and Popular Music in France and Greece*, εκδ. Legenda (Modern Humanities Research Association & Maney Publishing), Λονδίνο 2007.

Αντώνης Τουρκογιώργης, *Το Συγκρότημα*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 2007.

Γιώργος Χρονάς, *Το Μονόπρακτο Σεβάζ Χανούμ*, εκδ. Οδός Πανός – Σιγαρέτα, Αθήνα 2007.

Κάρολος Κουν: *Οι παραστάσεις* (συλλογικός τόμος), εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2008.

Philip Hager, *From the Margin to the Mainstream: The Production of Politically-engaged Theatre in Greece during the Dictatorship of the Colonels (1967-1974)*, Λονδίνο 2008 (διδασκαρική διατριβή στο University of London).

Κώστας Τουρνάς, *Poll: Η αρχή και το τέλος*, εκδ. Anazitisi Records, Αθήνα 2008.

Μάρθα - Έλλη Χριστοφόγλου, *Ηλίας Δεκουλάκος: Αναδρομή 1968-1978* ("Ζωγραφική 1968-1973" και "Πλαστικό σύνολο"), εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2008.

Αγγελική Δεκουλάκου, *Ηλίας Δεκουλάκος; Φωτογραφίες 1960-1980*, εκδ. AD ART&DESIGN, Αθήνα 2009.

Τζούλια Δημακοπούλου (επιμ.), *Νέες Μορφές 50 χρόνια μετά*, εκδ. Μουσείο Μπενάκη - Νέες Μορφές, Αθήνα 2009.

Μάρθα Έλλη Χριστοφόγλου, *Ηλίας Δεκουλάκος: Ένας ρηξικέλευθος δημιουργός*, εκδ. ΔΟΛ, Αθήνα 2009.

Δηώ Καγγελάρη (επιμ.), *Κάρολος Κουν* (συλλογικός τόμος), εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2010.

Νίτσα Λουλέ, *Νίκος Ξυλούρης*, εκδ. Διάπλαση, Αθήνα 2010.

Θανάσης Συλιβός (επιμ.), *Νίκος Ξυλούρης ...τραγουδάμε για να σμιξουμε τον κόσμο*, εκδ. Μετρονόμος, Αθήνα 2010.

Νίκος Μπίστης, *Προχωρώντας και αναθεωρώντας*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2010.

Γιώργος Κοτανίδης, *Όλοι μαζί, τώρα!*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 2011.

Αθανάσιος Γ. Μπλέσιος (επιμ.), *Θέατρο Στοά: 36 χρόνια προσφοράς. Η συμβολή του στην εξέλιξη του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου*, Πρακτικά Δημερίδας, εκδ. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ναύπλιο 2011.

Θανάσης Παπαγεωργίου, *40 χρόνια θέατρο Στοά*, εκδ. Θεατρική Εταιρεία Στοά, 2011.

Ευτέρπη Μπεντερμάχερ-Γερούση, *Η Ελληνική τέχνη την εποχή της δικτατορίας: Οι εικαστικές δράσεις και παρεμβάσεις, ο αντίκτυπος στο κοινό και οι αντιδράσεις του Τύπου*, Αθήνα 2011 (μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία στο Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού Παντείου Πανεπιστημίου).

Σόρογκας: 50 χρόνια ζωγραφική, εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2012.

Κυριάκος Βασιλειάδης, *Ο αδελφός μου ο Στέλιος: Αναφορά μνήμης και καταγραφής των αντιεξουσιαστικών ημερών στα πρώτα χρόνια της χούντας και της όψιμης μεταπολίτευσης (1970-1974)*, 2^η έκδ. Ρήγμα, Αθήνα 2012.

Μανώλης Νταλούκας, *Ελληνικό ροκ: Ιστορία της νεανικής κουλτούρας από τη γενιά του Χάους μέχρι το θάνατο του Παύλου Σιδηρόπουλου*, εκδ. Άγκυρα, Αθήνα 2012.

Δανάη Σιώζιου, *Εκδοτική πολιτική και λογοτεχνικοί τρόποι: Οι πρωτοβουλίες των εκδόσεων Κάλβος τα πρώτα έτη της δικτατορίας*, Αθήνα 2012 (μεταπτυχιακή εργασία στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ).

Κώστας Κατσάπης, *Το «πρόβλημα νεολαία»: Μοντέρνοι νέοι, παράδοση και αμφισβήτηση στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1964-1974*, εκδ. Απρόβλεπτες Εκδόσεις, Αθήνα 2013.

Kostis Kornetis, *Children of the Dictatorship: Student Resistance, Cultural Politics, and the «Long 1960s» in Greece*, εκδ. Berghahn Books, Νέα Υόρκη - Οξφόρδη 2013· ελληνική μετάφραση: Κωστής Κορνέτης, *Τα παιδιά της δικτατορίας: Φοιτητική Αντίσταση, Πολιτισμικές Πολιτικές και η μακρά δεκαετία του εξήντα στην Ελλάδα*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2015.

Γιώργος Ν. Οικονόμου, *Πολυτεχνείο 1973: Η απαρχή του αυτόνομου κινήματος*, εκδ. Νησίδες, Θεσσαλονίκη 2013.

Δημήτρης Φύσσας, *Τα σινεμά της Αθήνας 1896 – 2013: Ιστορίες του αστικού τοπιού*, Αθήνα 2013.

Λάμπρος Τόκας, *Τα παιδιά του Φλεβάρη*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2014.

Σταυρούλα Γ. Τσούπρου (επιμ.), *William Shakespeare, Άμλετ: Το κείμενο της παράστασης του «Πειραματικού Θεάτρου» της Μαριέττας Ριάλδη, 1971-1972*, εκδ. Νεφέλη, 2014.

Νίκος Σούζας, *Πολιτικές και πολιτισμικές διαστάσεις των κοινωνικών κινημάτων: Η περίπτωση του ανταγωνιστικού κινήματος στην Ελλάδα (1974-1998)*, Αθήνα 2014, (διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης ΕΚΠΑ).

Ειρήνη Γερογιάννη, Χριστόφορος Μαρίνος, Μπία Παπαδοπούλου (επιμ.), *Μαρία Καραβέλα*, εκδ. AICA Hellas, Αθήνα 2015.

Δήμητρα Σαμίου, *Η Εταιρεία Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων (ΕΜΕΠ) και η ιδιαίτερη συμβολή της στον αντιδικτατορικό αγώνα (1970-1972)*, εκδ. Ασίνη & Ίδρυμα Ρόδη Ρούφου-Κανακάκη, Αθήνα 2017.

Στέλιος Κούλογλου, *Μαρτυρίες από τη δικτατορία και την αντίσταση*, εκδ. Εστίας, Αθήνα 2019.

(B) Άρθρα – Κεφάλαια (χρονολογική κατάταξη πρώτης έκδοσης)

«Συνέντευξη με τον Βλάση Κανιάρη», περ. *Πορεία*, εκδότης: Ένωσις των εν Παρισίοις Ελλήνων Σπουδαστών, Παρίσι, Οκτώβριος 1969, σ. 30-32.

«Η Ελληνοευρωπαϊκή Κίνηση Νέων: Μια αξιολογη πνευματική πρωτοβουλία», περ. *Ο Οικονομικός Ταχυδρόμος*, 30.12.1971, σ. 18.

«Ανακοίνωση της Ε.ΚΙ.Ν.», εφ. *Τα Νέα*, 17.5.1972.

Γιώργος Μιχαηλίδης, «Λογοκρισία και Τέχνη», περ. *Ανοιχτό Θέατρο 2* (1972), σ. 25-27.

Γιώργος Μιχαηλίδης, «Νέοι και Πολιτική», περ. *Ανοιχτό Θέατρο 4* (1972), σ. 5-6.

Αλέξανδρος Ξύδης, «Μαρία Καραβέλα – Περιβάλλοντα», περ. *Θέματα Χώρου και Τεχνών 6* (1975), σ. 192.

[Χρήστος Κωνσταντινίδης], «Πολυτεχνείο 1973», περ. *Πεζοδρόμιο 7* (1976), σ. 15-16.

Παύλος Σιδηρόπουλος, «Το άλλο τραγούδι στην επταετία '67-'74» περ. *Μουσική*, 78 (1984), σ. 20-21.

Κώστας Αρβανίτης, «Διαστάσεις του ελληνικού rock» περ. *Μουσική* 80 (1984), σ. 16-18.

Δημήτρης Ν. Μαρωνίτης (επιμ.), «Η αντίσταση των βιβλίων», εφ. *Το Βήμα*, 25.4.1993.

Λεωνίδα Καλλιβρετάκης, «Προβλήματα ιστορικοποίησης του Rock φαινομένου. Εμπειρίες και στοχασμοί», περ. *Τα Ιστορικά* 20 (1994), σ. 157-174.

Μάρθα Χριστοφύλου, «Ωρα η νεοελληνική, 1969-1992», *ART ATHINA* 3 '95 (κατάλογος έκθεσης), εκδ. Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αιθουσών Τέχνης, Αθήνα 1995, σ. 7-12.

Δημήτρης Παπανικολάου «Η τέχνη της χειρονομίας: Ξαναδιαβάζοντας τα Δεκαοχτώ κείμενα», περ. *Νέα Εστία* 1743 (2002), σ. 444-460.

Philip Hager, «Antonio or the Message: Bourgeois Conformism and the Dictatorship of the Colonels in Greece (1967-1974)», περ. *Platform - Theatres of Resistance* 1 (2007), σ. 53-67.

Gonda Van Steen, «Joining Our Grand Circus», *Journal of Modern Greek Studies* 2 (2007), σ. 301-332.

Σπύρος Αραβανής και Ηρακλής Οικονόμου, «Η Πολιτεία μεθούσε-μια ιστορία των μπουάτ» περ. *Δίφωνο* 170 (2010).

Δημήτρης Παπανικολάου, «"Κάνοντας κάτι παράδοξες κινήσεις": Ο πολιτισμός στα χρόνια της Δικτατορίας», Βαγγέλης Καραμανωλάκης (επιμ.), *Έξι στιγμές του εικοστού αιώνα: Η στρατιωτική δικτατορία 1967-1974*, εκδ. ΔΟΛ, Αθήνα 2010, σ. 175-196.

Νικόλας Ζώης, «Έρωτες και διασκέδαση στη σκιά του ασφαλίτη: Στις Μπουάτ», εφ. *Τα Νέα*, 17.11.2011.

Βαγγέλης Καραμανωλάκης, «Κάλβος 1968 – 1974: Ένας εκδοτικός οίκος στα χρόνια της δικτατορίας», περ. *Αρχειοτάξιο* 14 (2012), σ. 104-121.

Πόλυ Κρημνιώτη, «Το καρότσι του Νικολάκη και η εγγραμματοσύνη μιας γενιάς», εφ. *Αυγή*, 7.4.2014.

Χρίστος Μάης, «Πολιτισμικές πρακτικές ως πράξεις πολιτικής αντίστασης: Η εκδοτική δραστηριότητα στα χρόνια της χούντας και το ακραίο παράδειγμα του Λεωνίδα Χρηστάκη», περ. *ΗΥΦΕΝ* 16 (2014), σ. 7-21.

Τάσος Κωστόπουλος, Άντα Ψαρρά, Δημήτρης Ψαρράς, «Ο άλλος Νοέμβρης», εφ. *Η Εφημερίδα των Συντακτών*, 22.11.2014.